

DE UNGE KIRKER OG DERES FRIHET

av

STEPHEN NEILL

Uhuru, Uhuru. Dette ropet vil over alt lyde i mine ører om jeg senere i år kan foreta en ny reise til Afrika. Det vil lyde på forskjellige språk, men betyr over alt det samme: Frihet, uavhengighet. Alle de folk som en tid har levd under vestlige makters herredømme, er fylt av den samme iver for uavhengighet, og legger for dagen en naiv overbevisning om at uavhengigheten vil bety en gullalder. I virkeligheten har uavhengigheten i nesten hvert eneste tilfelle ført til en mengde nye problemer, som vi så tragisk har sett det i Kongo, og andre steder har den brakt nye påkjenninger, spenninger og økonomiske vansker. Likevel er ønsket om å styre sine egne saker helt naturlig. Vi må respektere det og akseptere det, og vi kunne ikke forandre det selv om vi ønsket å gjøre det.

Det tjener til kirkenes heder at de har hørt ropet om frihet lenge før det ble hørt av regjeringene, og at de tok skritt for å skape uavhengige og selvstyrte kirker før staten tok tilsvarende skritt i offentlige saker. Blant medlemmene i Kirkenes Verdensråd er nå et stort antall selvstyrte kirker i Asia og Afrika, og noen få også i Stillehavet. I India, som ellers, gikk den kirkelige uavhengighet forut for den politiske. Og i de spente dagene før Indias uavhengighets-erklæring var kirken faktisk den eneste instans som lærte folket demokratiske prinsipper. Kongresspartiet, ledet av Ghandi og Nehru, var en meget autokratisk størrelse med full kontroll ovenfra. I kirken lærte tusener av menn og kvinner å ta ansvarlige avgjørelser etter demokratiske retningslinjer, og å forstå de prinsipper som disse retningslinjene er basert på.

DANNELSEN AV UAVHENGIGE KIRKER

Det må innrømmes at kirkene har vært sene til å forstå at de unge kirkene som de hadde fått være med å skape en dag måtte lære å stå på egne ben. Misjonærene hadde nesten uten unntak inntatt eller blitt ført inn i den styrendes posisjon. Avgjørelsene ble tatt i Vesten, og misjonærene var dem som skulle føre dem ut i livet. De unge kirker var ikke en gang kolonier. Systemet var mer likt det som portugiserne har anvendt, når de erklærer at deres afrikanske besiddelser er en del av Portugal. En oversjøisk kirke ble ganske enkelt betraktet som en del av sendekirken. Den indiske kirken var en del av den engelske kirken. Dette betydde f. eks. at den engelske bønnebok i hver detalj måtte oversettes til Indias språk uten noen tilpasning til indiske forhold.

Det er lett å se hvorfor misjonsselskapene og misjonærene inntok en slik holdning. Selv kjente de bare én kirke, og bevisst eller ubevisst reproduiserte de den kirken i alle detaljer i det land de kom til. Flertallet av dem som ble omvendt, var enkle mennesker, ute av stand til å bedømme teologiske spørsmål, og likesom sine venner misjonærene ukjent med enhver annen form av den kristne kirke. Det eneste punkt hvor misjonærene tok hensyn til andre, var i bibeloversettelsen, som ble det første eksempel på misjonssamarbeid. Det syntes så urimelig at det skulle eksistere flere oversettelser på ett språk, at misjonærene her så å si ble tvunget til å samarbeide.

Men den totale avhengighet av hjemmekirken kunne ikke fortsette for alltid. Før eller siden måtte det bli en forandring. I Vesten begynte enkelte misjonsledere å reise spørsmålet. Sekretæren for Church Missionary Society i London, Henry Venn, prøvde i årene fra 1851 og utover å få både misjonærer og misjonsvenner til å se misjonsfeltene som *kirker*, som før eller siden måtte bli uavhengige. Det var han som laget uttrykket «misjonens euthanasi»: Det beste som kan skje med misjonen når den har gjort sitt arbeid, er at den forsvinner. Det var mye rett i Henry Venns idéer, men hans plan led av en fatal feil.

Han mente at når en ung kirke hadde fått en gruppe innfødte prester, skulle alle misjonærene forlate den og flytte til et område hvor evangeliet ennå ikke var blitt forkynt. Den innfødte kirke skulle helt greie seg selv. Denne metoden kunne ha fungert om en stor del av befolkningen var blitt omvendt, og om de kristne stod på samme kulturelle og økonomiske nivå som sine landsmenn. Men hvordan vil det virke om de kristne er en liten minoritet, og om de hører til de fattigste klassene, som så mange gjør i India, og stadig er utsatt for trykk fra dem som er så mye bedre utdannet og rikere enn dem selv? Det gikk faktisk slik at i hvert eneste tilfelle der Henry Venns prinsipper ble praktisert, ble resultatet katastrofalt. Som alle foreldre vet, skal barn som vokser opp, få frihet og et visst mål av økonomisk uavhengighet. Men gir en dem for mye av dette, eller får de det for brått, blir resultatet ikke voksent ansvar, men kaos og fortvilelse.

Jeg antar den første i misjonshistorien som så løsningen på dette problemet, var den store biskop og leder A. R. Tucker, som var biskop i Uganda fra 1890 til 1908. Problemene der var enklere enn mange andre steder. Der var et stort antall kristne. Alle hørte til beslektede folk, og var på noenlunde samme kultur- og velstandsnivå. Tucker så at løsningen lå i å danne en afrikansk – men ikke eksklusiv afrikansk – kirke, der alle skulle ha samme rettigheter og medlemskap, og der misjonærer og afrikanske prester skulle ha nøyaktig samme status, skjønt kanskje ulike funksjoner. Planen brøt sammen fordi misjonærene ikke var rede til å se så langt som sin biskop. Det sentrale spørsmål er: «Hvem er misjonæren ansvarlig overfor? Misjonærene ønsket fortsatt å være ansvarlige overfor selskapet i London, som hadde kalt dem. Biskopen så det rette svar: Enhver ordinert mann må være ansvarlig overfor den kirke han tjener og dens myndigheter. Rase eller hjemland gjør her ingen skilnad. Men Tucker var langt forut for sin tid. Hans idéer ble bare delvis godtatt. I somme områder av misjonsmarken er de ikke ennå godtatt.

I mitt distrikt i Syd-India var vi så heldige i min ungdom å ha en biskop av Tucker's format og klarsyn. Da jeg ble ordinert i

India, fikk jeg — på tamil-språket — nøyaktig samme ordina-sjonsbevis som enhver indisk prest som blir ordinert i den kir-ken. I bispedømmets grunnregler forekommer ikke ordet misjo-nær noe sted, unntatt i ett eneste kapitel, som handler om den utenlandske arbeiders forhold til det selskap som har sendt ham ut. På visse punkter må han ha rett til å appellere til selskapet, som også må være hans bindeledd med hjemme-kirken, om den tid kommer at han må gi opp sitt arbeid ute og ønsker å vende tilbake til tjeneste i sitt eget lands kirke.

Langsomt men sikkert er omskiftet kommet. Noen steder er det skjedd litt etter litt, og ledelsen har kunnet gå i forveien for folkets ønsker. En av de ting Hendrik Kraemer la merke til på sin berømte inspeksjonsreise i Indonesia, var at folk stort sett var meget godt fornøyd med tingene som de var. Noen av dem ønsket større uavhengighet, men fryktet det på samme tid, fordi de var usikre på om de maktet å bære den tyngre byrden det ville føre med seg. Hvor en kirke bestod av folk fra ulike kaster eller stammer, var minoriteten nesten alltid motstandere av fri-het, fordi de stolte mer på utlendingene som upartiske enn på den innfødte majoritetsgruppe.

I en rekke tilfelle holdt misjonærene for lenge på ledelsen, og kirken fikk sin uavhengighet først etter lang strid, med en god del bitterhet i følge. Noen ganger kom uavhengigheten plutselig, gjennom en uventet krise. Et eksempel på det er Sumatra, der de tyske misjonærene hadde bevart et meget stramt herredømme over Batakkirken. Da krigen brøt ut mellom Holland og Tysk-land, ble alle misjonærene internert, og kirken hadde plutselig full uavhengighet, uten å være noe særlig forberedt på selv-styrets problemer.

Slik er uavhengigheten kommet på den ene eller den annen måte, i alle deler av verden. For hvert år som går er det nye unge kirker som søker medlemskap i Kirkenes Verdensråd.

ER DETTE VIRKELIG FRIHET?

Alt dette er vel og bra. Likevel spør de oss av og til, våre venner i de unge kirker, om den frihet de har fått er ekte, om

de virkelig nå har rett til å styre sine egne saker under den Hellige Ånds ledelse, eller om ikke vi i Vesten ennå greier å øve en god del kontroll, eller i det minste en god del press, for å sikre oss at tingene skjer slik vi ønsker det, noe som ikke alltid stemmer overens med det de unge kirker selv ønsker.

La oss undersøke dette nærmere. Og la oss begynne nederst, med det som minst angår kirkens indre liv.

1. Økonomien

Neppe en av de unge kirker er ennå økonomisk uavhengig. I de fleste tilfelle kommer en del av de pengene kirken trenger fra Vesten. Hvordan kommer de, og hvem har ansvaret for hvorledes de brukes? En rekke steder går pengene fortsatt til misjonens kasserer, og formålene de brukes til, bestemmes ikke av kirken, men av dem som gir og administrerer pengene. Altså, sier våre venner i de unge kirkene, er friheten bare en komedie. Vi har en fin komité med tretti medlemmer, derav én utlending. Men når han bestemmer over pengene, så har han alene mer å si enn alle de andre tjuei tilsammen!

Her står vi overfor et virkelig vanskelig problem. Det meste av det som gis til misjonen i et land som Norge, er gaver fra folk som ikke akkurat er velstående. De gir av kjærlighet til Herrens sak. Disse gavene må brukes i overensstemmelse med deres ønske som gav dem. Kan vi være sikre på at om vi legger pengene i de unge kirkenes hender, så vil de bli brukt på en måte som tilfredsstillt giveren? Svaret er ikke alltid så lett å gi. I de unge kirkene er folk flinke til å gi, men de vil gjerne se noe igjen for pengene. I India kunne de samle inn forbausende summer til å bygge en landsbykirke, særlig om tårnet kunne bli litt høyere enn nabolandsbyens spir. Men det var den vanskeligste ting i verden å få dem til å gi til sentrale institusjoner. Ni tiendedeler av budsjettet til det forente teologiske college i Bangalore dekkes derfor ennå fra Vesten. Dette er meget utilfredsstillende for en selvstyrt kirke som den i Syd-India. Men hva skal vi gjøre? Beholde Vestens kontroll over økonomien for å sikre institusjonen? Eller overlate det hele til de indiske kirkene og risikere at

Bangalore må stenge og hele den fremtidige preste-utdanning kommer i fare?

Personlig mener jeg at vi her må være villige til å ta stor risiko. Somme tider går det adskillig bedre enn vi kunne fryktet. Jeg har hørt om et tilfelle der et amerikansk misjonsselskap insisterte på at kassereren i en ung kirke skulle utpekes fra Amerika, fordi en god del av kirkens penger ennå kom fra Amerika. Denne ordningen var meget dårlig likt av kirken, og endelig, etter lang strid, ble den avskaffet, og kirken kunne selv velge sin kasserer. Hva skjedde? Den valgte den samme amerikaner som hadde hatt arbeidet hele tiden. Han var langt den best kvalifiserte for stillingen. Men den psykologiske forskjell var umåtelig. Nå var han deres mann, en som gjorde arbeidet fordi de hadde valgt ham, ikke en fremmed som var blitt påtvunget dem uten at deres mening ble hørt.

2. En nasjonal gudstjeneste-form

Det er naturlig at de ny-omvendte overtar de skikker og former de har sett misjonærene bruke. Er det et anglikansk misjonsfelt, blir det tatt for gitt at en skal knele når en ber. Om en fortalte de kristne der at det over alt i de østlige kirker er skikk å stå under bønningen, og at det også skulle ligge nær for indere å følge den skikken, så ville de bli overrasket, kanskje også støtt, fordi de vil føle det som de på en måte skulle plaseres på et lavere trinn enn sine brødre fra Vesten. Endog i de minste detaljer kan de kristne kopiere dem som brakte dem evangeliet. Metodist-misjonærer i pioner-årenes Vest-Afrika brukte side svarte kapper under gudstjenesten. Dette ble da ansett som det korrekte. En ung misjonær som kom senere, syntes det var lite rim i å bruke tykke europeiske klær i et tropisk klima, og tok i bruk en lett farget kappe i stedet. Det skjedde bare én gang. De troende ble oppbrakt over et slikt brudd på skikk og bruk, og krevde at han skulle følge den vanlige praksis. Han mente at han ikke skulle la seg diktere i en slik sak, og stod på sitt. Det samme gjorde menigheten. Så han fikk aldri mer preke der!

Med rette kritiserer vi at våre unge kirker er fremmede i sitt eget land. Men stundom glemmer vi at de innfødte kristne selv for en stor del var ansvarlige for dette. Som kristne ønsket de å være forskjellige fra de andre, og overtok med entusiasme fra misjonærene mye som ikke egentlig passet inn. Den tid er nå forbi, og med uavhengighetens og nasjonalfølelsens vekst er det rimelig at de vil gjenoppta mange ting som synes underlige og fremmede for oss, og innføre dem i den kristne gudstjenesten. Er vi rede til å la dem ha sin frihet, la dem eksperimentere på egen hånd, og antagelig gjøre sine feil? Hva vil da skje? Mye av det som da vil skje, vil antagelig virke ganske urovekkende på oss.

Den kjente franske jesuitt Fr. Daniélou sier et sted at når afrikaneren virkelig overtar, så kommer han til å *danse* messen! Den latinske messen er høytidelig, behersket, streng — i sin ånd helt ulik det afrikaneren gjør når han er seg selv. Når en afrikaner forteller en historie, dramatiserer han hele beretningen. Han blir selv en del av det han forteller, spiller etter tur de personer han forteller om. Hele kroppen beveger seg med fortellingen, og hver bevegelse sier noe. Og det er helt riktig at den afrikanske stammes dypeste opplevelser uttrykkes i dansen. I den første tiden forkastet de innfødte kristne de gamle dansene. Og med god grunn. Så mye av dem hang sammen med den onde fortid som de kristne var fridd fra og ferdige med. Men nå — med fornyelse av de nasjonale følelsene begynner de å se at det også var mye godt i det gamle, og at det kan gis nytt liv innenfor det kristne fellesskap.

Noe av dette vil falle enkelt og stemme over ens med våre tanker. Under mitt arbeid i India så jeg mange eksempler på det. Våre folk der var meget fromme og ville gjerne bringe tro og bønn inn i alle livsforhold. Det var umulig å begynne å så rismarkene før en kurv ris var brakt til kirken og prest og katekist hadde bedt høytidelig over den. Ingen inder vil flytte inn i et nytt hus før det er vigslet ved bønn og tilbedelse, til en bolig for Herren og hans barn. Alt dette fant jeg godt. I min tid som biskop fikk vi to tillegg til Bønneboken for å imøtekomme disse

behovene, blant annet et vakkert rituale for hus-vigsling. Vi i Vesten har kanskje noe å lære av de unge kirkenes enkle og umiddelbare fromhet.

Alt dette faller helt i tråd med våre egne idéer om orden og sømmelighet. Men med sin nye frihet kan de unge kirkene ønske å gå langt videre. Når prestene i den gamle etiopiske kirken messer, beveger de seg i takt med rytmen, de vugger fram og tilbake inntil de nesten danser. Det tar seg underlig ut for oss. Men vi må være forsiktige med å dømme. Der er kanskje områder av det åndelige liv som er skjult for oss, men hvor afrikanneren er hjemme.

3. Frihet til å formulere sin tro

Det tredje område hvor de unge kirker kan ønske å kreve sin frihet, er i formuleringen av sin tro. Her er vi med en gang på farligere grunn. Vi tror alle at der er et tros-innhold som en gang ble overgitt de hellige, som vi skal holde fast ved, og som ingen har noen rett til å endre. Hva vil skje om de unge kirkene hevder at de har rett til å utforme på egen hånd og på sin egen måte den tro de har felles med oss? Vil det ikke føre til farlige forskjeller og heresier? Uten tvil kan det det. Men må vi ikke bare se den faren i øynene? Da jeg holdt min første forelesningsrekke i Hamburg for noen år siden, skjedde det en eneste gang at tilhørerne applauderte. Det var da jeg sa: «En afrikansk heresi er bedre enn en europeisk ortodoksi.» Så lenge de unge kirkene fortsetter å imitere og gjenta det de har hørt av oss, blir de aldri helt voksne. De må ta risikoen med å tenke selv.

Dette vågestykket vil antagelig ha to faser.

Den første er å finne ut hvor de selv står i sin egen historiske situasjon, som en liten kristen minoritet i en veldig ikke-kristen verden. Den første unge kirke som forsøkte å forme sin egen trosbekjennelse, var visstnok Batak-kirken på Sumatra.

Teologisk er bekjennelsen ikke noe imponerende dokument. I den mer generelle del gjentas stort sett formuleringene fra reformasjonstiden. Men så kommer en del, der Batak-kirken tar stilling til de ulike religionsformer som den har møtt i sitt eget

liv, kristne og ikke-kristne. (Islam, romersk-katolsk kristendom, flere andre kristne samfunn, quasi-kristne religionsformer). Mest interessant er erklæringene som gjelder den gamle *adat*, folkets tradisjonelle lov. Med den intense nasjonalisme som kom etter krigen, var det fare for at lojaliteten mot den gamle *adat* skulle drives så langt at det kom i strid med den kristne tro. Her inntok Batak-kirkens trosbekjennelse en klar holdning. Batak-kirken er det første eksempel på at en ung kirke — uten hjelp fra Vesten — formulerer sin tro og sier hvor den står. Batak-kirken har altså ikke skrevet under på de historiske lutherske bekjennelser, men ble likevel opptatt i Det lutherske verdensforbund, da dens egen bekjennelse er klart luthersk.

Dette er første trinn. Men jeg spør meg selv om ikke en annen og mer revolusjonerende fase også vil komme. Alle våre vestlige formuleringer er basert på de erfaringer som kirken gjorde i den gresk-romerske verden i sine fem første århundrer. Grekerne stilte en bestemt slags spørsmål, og svaret avhenger for en stor del av spørsmålet. Vi har lært de unge kirker våre spørsmål og våre svar. Er det ikke mulig at de unge kirker kunne komme til Skriften og tradisjonene med et helt nytt sett spørsmål? De tenker på en annen måte enn vi. Deres intellekt er gitt dem av Gud, som vi har fått vårt. Kunne det ikke være at helt nye rikdommer vil bli tilgjengelige for kirken når China og India og andre store folk på jorden med sin tenkemåte begynner å arbeide i full frihet med åpenbaringen?

4. Frihet til enhet med andre

Det siste punktet er et brennende problem i de unge kirker. Vi har gitt dem evangeliet, men vi har også gitt dem våre skillelinjer. Representanter for de unge kirkene har ofte brukt sterke ord når de kommer inn på dette. På Faith and Order's første verdenskonferanse i 1927 ble den indiske biskop Azariah valgt til å presentere de unge kirkenes bønn om enhet. Han sa:

Fedre og brødre! Vær tålmodige med oss om vi ikke særlig helhjertet kan engasjere oss i det sjette eller det sekstende år-

hundres kontroverser. Enhet kan teoretisk være et ønskelig ideal i Europa og Amerika, men det er livsviktig for kirken på misjonsmarken. Kristenhetens splittelse kan være en svakhet i de kristne land, men i de ikke-kristne land er det en synd og et anstøt.

Ti år senere, ved Edinburgh-møtet, kom han tilbake til samme tema i enda mer inntrengende ordelag:

Vi undres om dere har tenkt nok over hvilken alvorlig synd det er å fortsette med deres skillelinjer og denominasjonsbitterhet i alle deres datterkirker i hele verden. Vi ber dere ta oss alvorlig når vi sier at enhetsproblemet er et spørsmål om liv og død for oss. Vi ber dere: Hjelp oss ikke til å være adskilt, men hjelp oss til forening!

De eldre kirker og misjonsselskapene kan øve en veldig innflytelse når det gjelder å holde de unge kirker borte fra en forening som de ville finne fram til om de fikk rå seg selv. De unge kirkene har en sterk lojalitet mot de eldre. Dem fikk de evangeliet av. De ønsker ikke å miste forbindelsen med dem. Dessuten er de økonomisk avhengige av dem.

La meg klargjøre dette ved å fortelle om mine egne erfaringer som anglikaner under arbeidet med kirkeforeningen i Syd-India. Etter at foreningen var et faktum, ble ikke en av de tidligere anglikanske biskopene i Syd-India innbudt til Lambethkonferansen (felles-møtet for alle verdens anglikanske biskoper). Noen av våre venner sa endog: «Dere er ikke lenger anglikanere.» Et av de to store anglikanske misjonsselskapene, S.P.G., gjorde vedtak om at all økonomisk støtte til Syd-India skulle opphøre. Erkebiskopen av Canterbury grep da inn og insisterte på at det måtte skaffes særlige midler til støtte for misjonærer og menigheter i Syd-Indias kirke, selv om S.P.G.'s grunnregler ikke gav mulighet for å støtte denne kirke direkte. Men i mellomtiden gikk ryktene i Syd-India og gjorde stor skade.

Det er slike ting tenkende kristne i de unge kirker harmes over. De har en følelse av at den frihet vi later som vi har gitt

dem, er uekte — at de er frie bare innenfor meget trange grenser, bare dersom de fortsetter å adlyde sine europeiske herrer i alle viktige ting. Men hvis de forbryter seg, kan de risikere å bli stående uten en øres støtte, som ulydige barn, og bli vist bort fra det kristne samfunn de vokste opp i.

Vi som var med og dannet Syd-Indias kirke, visste nøyaktig hvilken risiko vi tok. Men vi så denne kirke-unionen som Guds vilje. Slik leste vi Det nye testamente, og vi var fast bestemt på å gå den veien Gud viste oss. Jeg tror Guds velsignelse har vært over det vi gjorde. Syd-Indias kirke er meget langt fra fullkommen. Men nå har den bestått i seksten år og viser alle tegn på å leve videre. Dens eksempel har påvirket unionsplaner i forskjellige deler av verden, f. eks. den som kanskje blir virkeliggjort i Nigeria neste år, og samtalene mellom anglikanere og metodister i Storbritannia. Slik er Syd-Indias kirke blitt en utfordring til resten av kristenheten. Men selvsagt har friheten kostet noe. De gamle kjente og kjære navn er forsvunnet. Der er ikke lenger anglikanere og metodister i Syd-India. Om samtalene med lutheranerne når sitt mål, som vi håper de vil, vil der ikke være lutheranere heller. Der vil bare være Jesu Kristi kirke i Syd-India.

HVA DETTE BETYR FOR OSS

I hele Asia, Afrika og Oceania er situasjonen i rask utvikling. Nesten hvert område har nå sin regionale organisasjon. Den første var Øst-Asias kristne konferanse, som ble til i 1948. Siden er den all-afrikanske kirkekonferanse og det sydlige Stillehavsfellesskap kommet til. Latin-Amerika ligger noe etter, men også der er det holdt en kontinental konferanse (1961). Alle disse regioner er seg sterkt bevisst sin egen indre enhet, sin rett til å være fri, og det bidrag de har å gi til hele den kristne kirkes fremtid. I Afrika er språket et stort hinder. Ved den første store konferanse i Ibadan måtte vi bruke tre språk, engelsk, fransk og portugisisk, da afrikanerne selv ikke har noe felles språk. Men de er fast besluttet på å vinne over denne vansken og sammen finne ut hva det vil si å være en afrikaner, og hva de har å gi

verden. De er alle sterkt interessert i Kirkenes Verdensråd som det nye fokus for hele verdens enhet. Her kan eldre og unge kirker møtes på like fot i et virkelig fellesskap. De unge ledere er ikke mye interessert i denominasjoner — noen av dem går faktisk ut av kirkene, nettopp fordi de synes kirkene splitter. Ordet «misjon» er ikke populært blant dem. For dem representerer det den gamle tid med vestlig herredømme og økonomisk kontroll.

Når jeg er sammen med disse ledere, føler jeg meg fullstendig hjemme, og vi forstår hverandre. Av og til synes jeg de er unødvendig ikonoklastiske. De vil kaste ut mange gode ting sammen med de mindre gode. Ofte er de fryktelig unfair mot fortidens store misjonærer, og unødig mistenksomme mot oss fra Vesten. På sin side finner de uten tvil at jeg er meget konservativ, at jeg ikke har revet meg helt løs fra kolonitiden osv. Likevel kommer vi ut av det med hverandre.

Når jeg så kommer tilbake til Vestens kirker, må jeg spørre meg selv igjen og igjen om vi virkelig forstår den verden vi lever i, om vi er klar over den omveltning som finner sted, og hvilke følger den må få for alle våre tanker om misjon og våre metoder. En ting kan vi være sikre på: de unge kirkene kommer til å gripe og bruke sin frihet. Enten vi gir dem den med glede, eller vi nødtvungent lar dem få den, så vil den komme.

Innebærer ikke denne friheten en fare? Har vi noen garanti for at de unge kirkene vil bruke den med forstand? Nei, det har vi ikke. Det er faktisk nokså sikkert at de på mange måter vil bruke sin frihet uklokt, og gjøre mange feil.

Men er dette nok grunn til å nekte å se og godta kjensgjerningene? Gud synes å tro på frihet. Vi vet alle at vår frihet er langt fra ubegrenset. Likevel er vi frie innenfor visse grenser. Men vi var ikke en gang frie til å gjøre opprør mot Gud, om ikke han selv hadde gitt oss og opprettholdt vår frihet. Jesus Kristus gav hverken nøyaktige regler eller en formulert trosbekjennelse til sine etterfølgere. Han gav dem minnet om seg selv, to enkle handlinger og den Hellige Ånd. Og lot dem så finne veien så godt de kunne. I Åndens frihet, med mange feiltrinn og

i uvissheit om mangt, holdt de fram, bygde opp troen og gav den ubeskåret vidare til oss. Visst kan vi regne med at den Hellige Ånd, som har vært med oss, også vil være med disse unge kirker. Og er vi villige til å stole på dem, slik som Gud stoler på dem, så skal vi kunne glede oss over samfunnet med dem, og sammen med dem bli ført inn i rikdommer av kristen kunnskap og erfaring som vi i dag er helt ukjent med. Dette er evangeliets løfte og håp. Det er dette Gud kaller oss til i vår tids omveltning.

(Oversatt av Enok Ådnøy)

ARABISK-GASSISKE MANUSKRIFT VED UNIVERSITETETS ETNOGRAFISKE MUSEUM I OSLO

av

LUDVIG MUNTHE

Franskmennene har nytta si kolonitid 1895—1960 på Madagaskar til ganske omfattande kulturstudier på øya. Det har lenge vore kjend at dei m. a. har funne fram ein del gamle manuskript skrevne med arabiske bokstavar, manuskript med både arabiske og gassiske tekstar som er den tidlegaste skrift ein kjenner på Madagaskar. Franske kolonimyndigheter hadde der ein arv å ta opp etter Flacourt (som døydde i 1660), som etter ei ferd kring på øya sende heim til Nasjonalbiblioteket i Paris fleire arabisk-gassiske manuskript.

Mindre kjend har det vore at ein norsk misjonær også var med å dra fram i lyset slike interessante gamle manuskript og at det i over eit halvt århundra har lege 6 slike, med tilsaman 400 store sider, i Universitetets Etnografiske Museum i Oslo.

Saman med ei treplata fullteikna med arabiske bokstavar og underlege teikn har nokre sider av manuskript vore framlagde i museet sine glasskap. Men heller få har vel lagt stort merke til dei. Dei er i alle høve så vidt ein veit ikkje handsama nærare.

Korleis er dei så havna der? Ein liten notis i Morgenbladet, frå 6. april 1915, fortel at Museet nett då hadde teke mot nokre arabisk-gassiske bøker frå misjonsprest Bjørn Elle på Aust-Madagaskar. Journalane i arkivet ved Museet med brevvekslinga mellom Elle og professor Yngvar Nielsen sannar avismeldinga. Elle fortel i brev av 8/3—15, skreve i Rækefjord, at han denne gongen vil gi 3 bøker og at han tidlegare «fra Farafangana sendte en taimoro-bog skrevet med arabiske bogstaver.» Så vidt ein kan sjå må denne første sendinga ha kome i 1909. Journalen